

Басты бет / Заңнама / Заңнама

"Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы" Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

Қазақстан Республикасының 2012 жылғы 16 ақпандағы № 559-IV Конституциялық Заңы

← Қайта оралу

РҚАО-ның ескертпесі!

Осы Заңның қолданысқа енгізілу тәртібін [2-баптан](#) қараңыз.

1-бап. «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» 2000 жылғы 25 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының [Конституциялық заңына](#) (Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 2000 ж., № 23, 410-құжат; 2006 ж., № 23, 136-құжат; 2008 ж., № 20, 77-құжат; 2010 ж., № 24, 147-құжат) мынадай өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін:

1) [6-бап](#) мынадай редакцияда жазылсын:

«6-бап. Аудандық және оларға теңестірілген соттарды құру

1. Аудандық және оларға теңестірілген соттарды (бұдан әрі – аудандық соттар) Жоғарғы Сот Төрағасының Жоғары Сот Кеңесімен келісілген ұсынуы бойынша Қазақстан Республикасының Президенті құрады, қайта ұйымдастырады, қайта атайды және таратады.

Қазақстан Республикасының Президенті бірнеше әкімшілік-аумақтық бірлікте бір аудандық сот немесе бір әкімшілік-аумақтық бірлікте бірнеше аудандық сот құруы мүмкін.

2. Аудандық соттар үшін судьялардың жалпы санын Жоғарғы Сот Төрағасының Жоғары Сот Кеңесімен келісілген ұсынуы бойынша Қазақстан Республикасының Президенті бекітеді.

3. Әрбір аудандық сот үшін судьялардың санын Жоғарғы Соттың, жергілікті және басқа да соттардың қызметін ұйымдастырушылық және материалдық-техникалық қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның (бұдан әрі – уәкілетті орган) ұсынуы негізінде Жоғары Сот Кеңесімен келісім бойынша Жоғарғы Сот Төрағасы белгілейді.»

2) [9-баптың](#) 1-тармағынла

2) **3-баптың** 1-тармағында:

1) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

«1) сотта сот ісін жүргізуді ұйымдастыру мәселелерін шешеді;»;

3) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

«3) азаматтарды жеке қабылдауды жүргізеді;»;

3) **10-бап** мынадай редакцияда жазылсын:

«10-бап. Облыстық және оларға теңестірілген соттарды құру

1. Облыстық және оларға теңестірілген соттарды (бұдан әрі – облыстық соттар) Жоғарғы Сот Төрағасының Жоғары Сот Кеңесімен келісілген ұсынуы бойынша Қазақстан Республикасының Президенті құрады, қайта ұйымдастырады, қайта атайды және таратады.

2. Облыстық соттар судьяларының жалпы санын Жоғарғы Сот Төрағасының Жоғары Сот Кеңесімен келісілген ұсынуы бойынша Қазақстан Республикасының Президенті бекітеді.

Әрбір облыстық сот үшін судьялардың санын уәкілетті органның ұсынуы негізінде Жоғары Сот Кеңесімен келісім бойынша Жоғарғы Соттың Төрағасы белгілейді.»;

4) **11-баптың** 3-тармағы мынадай редакцияда жазылсын:

«3. Облыстық соттың органдары:

1) жалпы отырыс;

2) азаматтық және әкімшілік істер жөніндегі апелляциялық сот алқасы;

3) қылмыстық істер жөніндегі апелляциялық сот алқасы;

4) кассациялық сот алқасы болып табылады.

Апелляциялық сот алқасын осы Конституциялық заңда белгіленген тәртіппен лауазымға тағайындалатын төраға басқарады.

Кассациялық сот алқасын осы Конституциялық заңда белгіленген тәртіппен лауазымға тағайындалатын облыстық сот төрағасы басқарады.»;

5) **12-баптың** 4) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын:

«4) уәкілетті органның облыстардағы, Астана және Алматы қалаларындағы аумақтық бөлімшелерінің қызметін бақылауды жүзеге асырады;»;

6) **14 және 15-баптар** мынадай редакцияда жазылсын:

«14-бап. Облыстық соттың төрағасы

1. Облыстық соттың төрағасы судья болып табылады және судья міндеттерін атқарумен қатар:

1) сотта сот ісін жүргізуді ұйымдастыру мәселелерін шешеді;

2) кассациялық сот алқасының отырыстарында төрағалық етеді;

3) облыстық соттың жалпы отырыстарын шақырады және оларға төрағалық етеді;

4) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жасау және судья әдеби нормаларын сақтау жөніндегі жұмысты қамтамасыз етеді;

5) соттың жалпы отырысының қорытындысы негізінде Жоғары Сот Кеңесіне судья лауазымына кандидаттың тағылымдамасының нәтижелері туралы қорытынды жібереді;

6) облыстық соттың жұмыс жоспарын бекітеді;

7) сот практикасын зерделеуді ұйымдастырады;

8) өкімдер шығарады;

9) облыстық соттың, Астана және Алматы қалалары соттарының кеңсесіне жалпы басшылықты жүзеге асырады;

10) азаматтарды жеке қабылдауды жүргізеді;

11) заңда көзделген басқа да өкілеттіктерлі жүзеге асыралы

2. Облыстық сот төрағасының өкілеттіктері мерзімінен бұрын тоқтатылған немесе өкілеттік мерзімі аяқталған жағдайда Жоғарғы Сот Төрағасы төрағаның міндеттерін уақытша атқаруды облыстық соттың апелляциялық сот алқалары төрағаларының біріне жүктейді. Бұл ретте кассациялық сот алқасы отырыстарында төрағалық ету облыстық соттың кассациялық сот алқасының судьясына жүктеледі.

Апелляциялық сот алқаларының төрағалары болмаған жағдайда Жоғарғы Сот Төрағасы төрағаның міндеттерін уақытша атқаруды облыстық соттың кассациялық сот алқасының судьясына жүктейді.

3. Облыстық соттың төрағасы уақытша болмаған жағдайда міндеттердің атқарылуын облыстық соттың төрағасы облыстық соттың апелляциялық сот алқалары төрағаларының біріне жүктеуді жүзеге асырады. Апелляциялық сот алқаларының төрағалары болмаған жағдайда облыстық соттың төрағасы төрағаның міндеттерін уақытша атқаруды облыстық соттың кассациялық сот алқасының судьясына жүктейді.

15-бап. Облыстық соттың сот алқасының төрағасы

1. Облыстық соттың сот алқасының төрағасы судья болып табылады және судья міндеттерін атқарумен қатар:

1) сот алқасында сот ісін жүргізуді ұйымдастыру мәселелерін шешеді;

2) сот алқасының отырыстарында төрағалық етеді;

3) сот практикасын зерделеу және жинақтау жөніндегі жұмысты ұйымдастырады;

4) соттың жалпы отырысына сот алқасының қызметі туралы ақпаратты ұсынады;

5) заңда көзделген басқа да өкілеттіктерді жүзеге асырады.

2. Апелляциялық сот алқасының төрағасы облыстық сот төрағасына апелляциялық сот алқасында мамандандырылған құрамдарды жасақтау жөнінде ұсыныстар енгізеді.

3. Сот алқасының төрағасы уақытша болмаған жағдайда сот төрағасы оның міндетін атқаруды алқа судьяларының біріне жүктейді.

Облыстық соттың сот алқасы төрағасының өкілеттіктері мерзімінен бұрын тоқтатылған немесе өкілеттік мерзімі аяқталған жағдайда облыстық соттың төрағасы оның міндеттерін уақытша атқаруды облыстық соттың тиісті сот алқасының судьясына жүктейді.»;

7) 16-баптың 1-тармағының 5), 6), 8) және 9-1) тармақшалары мынадай редакцияда жазылсын:

«5) уәкілетті органның облыстардағы, Астана және Алматы қалаларындағы аумақтық бөлімшесінің басшысы лауазымына адамды тағайындауға уәкілетті органға келісім береді;

6) уәкілетті органның облыстардағы, Астана және Алматы қалаларындағы аумақтық бөлімшесі басшысының қызметі туралы есепті тыңдайды;»;

«8) уәкілетті органның облыстардағы, Астана және Алматы қалаларындағы аумақтық бөлімшесінің басшысын қызметтен босату туралы уәкілетті органға ұсыну енгізеді;»;

«9-1) сот төрелігін іске асыруының сапасы төмен немесе сот істерін қарау кезінде заңдылықты ұдайы бұзуға жол берген судьяға қатысты материалдарды Сот жюриіне беру туралы мәселені талқылайды және талқылау қорытындылары бойынша

тиісті шешім шығарады;»;

8) **17-бапта:**

2-тармақ мынадай мазмұндағы 3-1) тармақшамен толықтырылсын:

«3-1) жергілікті және басқа да соттардың төрағалары мен сот алқаларының төрағалары, Жоғарғы Соттың судьялары мен сот алқаларының төрағалары лауазымдарына кадр резервін (бұдан әрі – кадр резерві) жасақтайды;»;

мынадай мазмұндағы 3-тармақпен толықтырылсын:

«3. Кадр резервін жасақтау және оның жұмысын ұйымдастыру тәртібін Жоғарғы Соттың Төрағасы бекітеді.»;

9) **20-бапта:**

1-тармақ мынадай мазмұндағы 8-1) тармақшамен толықтырылсын:

«8-1) Жоғары Сот Кеңесімен келісім бойынша әрбір жергілікті және басқа да сот судьяларының санын бекітеді;»;

2-тармақтың 3) және 3-1) тармақшалары мынадай редакцияда жазылсын:

«3) облыстық соттардың жалпы отырыстарының шешімдері негізінде Жоғары Сот Кеңесіне аудандық соттар төрағаларының бос лауазымдарына кандидатураларды баламалы негізде ұсынады;

3-1) Жоғарғы Соттың жалпы отырысының шешімі негізінде Жоғары Сот Кеңесіне облыстық соттардың төрағалары мен сот алқаларының төрағалары, Жоғарғы Соттың сот алқаларының төрағалары мен судьялары лауазымдарына кандидатураларды баламалы негізде ұсынады;»;

3-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«3. Жоғарғы Соттың Төрағасы уақытша болмаған кезде оның міндеттері Жоғарғы Сот Төрағасының өкімімен сот алқалары төрағаларының біріне жүктеледі.

Сот алқаларының төрағалары болмаған жағдайда Төрағаның міндеттерін уақытша атқару Жоғарғы Сот Төрағасының өкімімен Жоғарғы Сот судьяларының біріне жүктеледі.»;

10) **21-баптың** 1-тармағында:

1-1) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

«1-1) сот алқасында сот ісін жүргізуді ұйымдастыру мәселелерін шешеді;»;

мынадай мазмұндағы 4-1) тармақшамен толықтырылсын:

«4-1) азаматтарды жеке қабылдауды жүргізеді;»;

2-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«2. Сот алқасының төрағасы уақытша болмаған жағдайда оның міндеттерін атқару Жоғарғы Сот Төрағасының өкімі бойынша алқа судьяларының біріне жүктеледі.

Жоғарғы Соттың сот алқасы төрағасының өкілеттіктері мерзімінен бұрын тоқтатылған немесе өкілеттік мерзімі аяқталған жағдайда оның міндеттерін уақытша атқару Жоғарғы Сот Төрағасының өкімі бойынша Жоғарғы Соттың тиісті сот алқасының судьясына жүктеледі.»;

11) **22-баптың** 1-тармағының 7-1) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын:

«7-1) сот төрелігін іске асыруының сапасы төмен немесе сот істерін қарау кезінде заңдылықты ұдайы бұзуға жол берген судьяға қатысты материалдарды Сот жюриіне беру туралы мәселені талқылайды және талқылау қорытындылары бойынша

тиісті шешім шығарады;»;

12) **23-баптың** 1-тармағының екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Судья Қазақстан Республикасының **Конституциясында** және осы Конституциялық заңда белгіленген тәртіппен сот төрелігін іске асыру жөніндегі өкілеттіктер берілген, өз міндеттерін тұрақты негізде орындайтын және сот билігін жүргізуші болатын мемлекеттің лауазымды адамы болып табылады.»;

13) **24-баптың** 2-тармағы мынадай редакцияда жазылсын:

«2. Судьялардың өкілеттіктері тек қана осы Конституциялық заңда және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген негіздер бойынша және тәртіппен тоқтатылуы немесе тоқтатыла тұруы мүмкін.»;

14) **29-бапта:**

1-тармақта:

төртінші абзац мынадай редакцияда жазылсын:

«біліктілік емтиханын тапсырған. Мамандандырылған магистратурадағы оқуды бітірген адамдар оқуы аяқталған күннен бастап бес жыл бойы емтихан тапсырудан босатылады;»;

алтыншы абзац мынадай редакцияда жазылсын:

«сотта тағылымдамадан ойдағыдай өткен және соттың жалпы отырысының оң пікірін алған Қазақстан Республикасының азаматы тағайындалуы мүмкін. Мамандандырылған магистратурадағы оқуды бітірген адамдардың оқуы аяқталған күннен бастап бес жыл бойы тағылымдамадан өтуі талап етілмейді.»;

2-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«2. Осы баптың 1-тармағының талаптарына сай келетін, заңгерлік кәсібі бойынша кемінде он бес жыл жұмыс стажы немесе кемінде бес жыл судьялық жұмыс стажы бар және тиісті облыстық соттың жалпы отырысының қорытындысын алған азамат облыстық соттың судьясы бола алады.

Жұмыс істеп жүрген судьялар үшін тиісті облыстық соттың жалпы отырысының қорытындысы талап етілмейді.

Тиісті облыстық соттың жалпы отырысының қорытындысына Жоғарғы Соттың жалпы отырысына шағым жасалуы мүмкін.

Тиісті облыстық соттың немесе Жоғарғы Соттың жалпы отырыстарының қорытындысын кандидат Жоғары Сот Кеңесіне ұсынады.»;

15) **30-бапта:**

тақырып мынадай редакцияда жазылсын:

«30-бап. Соттың судьясы, төрағасы, сот алқасының төрағасы лауазымына кандидаттарды іріктеу»;

3-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«3. Аудандық сот төрағасының бос лауазымына кандидатураны тиісті облыстық соттың жалпы отырысының шешімі негізінде Жоғарғы Сот Төрағасы енгізген ұсыну бойынша Жоғары Сот Кеңесі баламалы негізде қарайды.

Облыстық соттардың төрағалары мен сот алқалары төрағаларының, Жоғарғы Соттың сот алқаларының төрағалары мен судьяларының бос лауазымдарына кандидатураларды Жоғарғы Соттың жалпы отырысының шешімі негізінде Жоғарғы Сот Төрағасы енгізген ұсыну бойынша Жоғары Сот Кеңесі баламалы негізде қарайды.

Аудандық сот төрағасының, облыстық соттардың төрағалары